

Александра М. Колаковић¹
Институт за политичке студије
Београд (Србија)

УДК 327(410)"1877/1912"(049.32)
341.7/.8(410)"1877/1912"(049.32)
94(497)"1877/1912"(049.32)

Осврћ

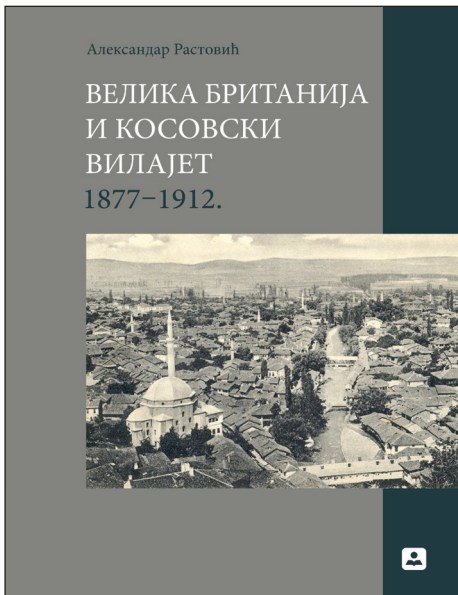
Примљен 10/06/2018

Прихваћен 17/06/2018

doi: 10.5937/socpreg52-17804

БРИТАНСКА ПОЛИТИКА НА БАЛКАНУ:

Осврт на књигу Александра Растовића *Велика Британија и Косовски вилајет 1877–1912. године*, Завод за уџбенике, Београд, 2015, стр. 256.

Сажетак. Формулисање британске политике на Балкану и према Србији, кроз историјске процесе дугог трајања, јесте једна од значајних и још недовољно истражених тема и поред бројних књига, чланака и текстова. Публиковање књиге *Велика Британија и Косовски вилајет 1877–1912*, аутора проф. др Александра Растовића, који се од почетка своје академске каријере посветио изучавању британско-српских односа, покреће нову научну дискусију.

Кључне речи: Велика Британија, Балкан, Србија, Косовски вилајет, крај 19. и почетак 20. века.

У периоду када се у јавном мњењу наглашава како се „Британија враћа на Балкан” и анализира саопштење Комитета за међународне односе и Дома лордова Велике Британије (јануар 2018. године) у коме се констатује да „британски утицај на Балкану опада док утицај Русије расте” (Wintur, 2018), поуке из прошлости постају путоказ разумевања геополитичких односа, анализе међународног положаја Србије и средство формирања дипломатских ставова. Већ је марта 2017. године британска премијерка Тереза Меј (Theresa May) саопштила да ће Велика Британија бити домаћин самита о Западном Балкану, при чему је нагласила забринутост за питања безбедности и стабилности региона (B92, 2017a). Очекује се да јула 2018. године Велика Британија буде домаћин са-

¹ kolakovicaleksandra@gmail.com

мита земаља Европске уније и представника земаља региона Западног Балкана. У спољној политици Велике Британије истиче се подршка земљама овог региона да се придруже Европској унији. Повратак британског интересовања за Балкан огледа се и у другим потезима креатора и доносилаца одлука. Средином новембра 2017. године дошло је до британског протеста Суринаму, након што је поменута држава повукла признање Косова и Метохије (B92, 2017b). То је још један доказ да је, поред решавања унутрашњих питања и редефинисања односа са Европском унијом, пажња британских дипломата, политичара и државника усмерена и ка Балкану. Питање циљева и континуитета британске политике на Балкану актуелизовано је након Брегзита (Ker-Lindsay, 2015, стр. 24–29), а и са аспекта отварања дијалога о Косову и Метохији у Србији.

Разумевању садашњости, а пре свега схватању континуитета спољне политике Велике Британије на Балкану кроз знање о прошлости, доприноси књига професора Александра Растовића *Велика Британија и Косовски вилајет 1877–1912. године* у издању Завода за уџбенике (Rastović, 2015). Заснована на марљиво прикупљеним архивским изворима похрањеним у оквиру збирки и фондова Форин офиса (Public Record Office, Foreign Office), Архива Србије, Архива САНУ и Архива Југославије, као и на референтној литератури на више језика, поменута монографија осветљава процесе разумевања специфичности Балкана и формирања ставова званичне спољне политике Велике Британије. Аутор се определио да истражи и однос британске јавности, појаву текстова у штампи, ставова научника и новинара према геополитичким променама које је отворио улазак Источног питања у завршну фазу. Истовремено, књига је значајан допринос разумевању савремених проблема Косова и Метохије са аспекта научно заснованих чињеница. Период од 1877. године до 1912. године, као хронолошки оквир монографије, омогућава увид у анализу појачаног интересовања Велике Британије за простор Балкана и дефинисање британских интереса на овом простору.

Књига *Велика Британија и Косовски вилајет 1877–1912. године* садржи три целине. Хронолошки оквир прве целине „Британска политика према Косовском вилајету у другој половини 19. века” обухвата период од оснивања Косовског вилајета 1877. године до 1903. године, када долази до побуне хришћана на простору Битољског и Солунског вилајета. Уз објашњавање британске политике према Османском царству на прелазу векова, кроз извештаје дипломата о стању у Косовском вилајету после Берлинског конгреса, књига омогућава увид у темеље односа према питању Косова и Метохије у британској политици. Посебну пажњу аутор је посветио формирању Албанске лиге, документима који описују прогон Срба и сведоче о упадима Албанаца на територије Кнежевине (Краљевине од 1882. године) Србије. Значајно је да се у овом делу са аспекта Велике Британије описују прогони истакнутих Срба од конституисања војног суда (Дивани Урфије) у Приштини 1882. године са циљем поновног увођења реда и мира на простору Косовског вилајета након побуне Призренске лиге, односно суђења Албанцима који су пружали отпор регуларној турској војсци. Друга целина „Енглези и Косовски вилајет у предвечерје Првог светског рата” посвећена је анализи ставова Велике Британије према подручју Косовског вилајета од 1903. године до повратка ових простора након вишевековне османске владавине у састав српске државе 1912. године. Након података о британ-

ским сазнањима о насиљу и терору, као и настојањима да се спроведу реформе на европским деловима Османског царства и тиме очува постојећи статус, читалац се сусреће и са анализом ставова о Косовском вилајету током расправа у парламенту Велике Британије. Посебно је издвојен став Велике Британије према Косовском вилајету током Првог балканског рата. Трећа целина „Британска јавност о Косовском вилајету” посвећена је ставовима британског јавног мњења крајем 19. и почетком 20. века према простору старе Србије, чији део је представљао и Косовски вилајет. На крају књиге, Растовић читаоцу пружа увид и у ставове савремене англосаксонске историографије о Косовском вилајету, Србима и Албанцима у периоду од 1877. до 1912. године.

Ревизија историјских чињеница и њихова злоупотреба у дневнополитичке сврхе, подстакли су аутора на то да завршни део књиге посвети поменутој проблематици и критички анализира радове и књиге које су посвећене историји Косова, Балкана, Србије, српско-албанских односа у периоду с краја 19. и почетка 20. века. Темељено је анализирана појава и утицај књиге енглеског историчара Ноела Малколма (Noel Malcolm) *Косово. Крајња историја (Kosovo. A Short History)*, коју је 1998. године публиковао угледни лондонски издавач Макмилан (Macmillan). Растовић посебно наглашава да је Малколм „свесно занемаривао релевантне српске изворе и литературу, и понудио нову оцену карактера балканских ратова, изнедрио синтагму о српској колонијалној управи на Косову и Метохији након 1912. године, и тенденциозно сакрио неке основне аргументе који говоре о нимало идиличним српско-албанским односима, који су, по аутору, поремећени доласком српских окупатора и колонизатора” (Rastović, 2015, стр. 208).

Поред поменуте књиге, анализирана су и тумачења изнета у тексту Ричарда Кремптона (Richard Kempton) *Велике балканске илузије (The Great Balkan Illusions)*, потом ставови професора Иштвана Деака (István Deák) са Универзитета Колумбија из Њујорка у тексту *Из прошлости (Out of the Past)* и професора Томаса Емерта (Thomas Emmert) са колеџа Густав Адолфус у тексту *Сујројствављање мита у Крајњој историји Косова (Challenging Myth in a Short History of Kosovo)*, као и књиге Миранде Викерс (Miranda Vickers) *Албанци: модерна историја (The Albanians: A Modern History)*, Роберта Каплана (Robert Kaplan) *Балкански духови. Пути кроз историју (Balkan Ghosts: A Journey Through History)*, Ричарда Хола (Richard Hall) *Балкански рајнови 1912–1913. Увод у Први светски рај (Balkans wars 1912–1913. Prelude to First World War)* и Кристофера Кларка (Christopher Clark) *Месечари. Како је Европа кренула у рај 1914. (Sleepwalkers. How Europe Went to War in 1914)*. Растовић износи оцене да је од ратова на простору бивше Југославије, једностраног проглашења независности Косова и обележавања стогодишњице балканских ратова, као и Првог светског рата, англосаксонска историјска наука публиковала књиге које су обележили нерелевантни подаци, прекрајања историјских чињеница, произвољна тумачења и субјективни погледи на подручје Балкана, односно Западног Балкана, које је због свог геостратешког значаја кроз историју било поприште сукоба интереса великих сила. Ово је од значаја ако се има у виду политички и медијски актуелна употреба термина Западни Балкан (Svilar, 2010, стр. 503–540). Кроз методолошки приступ анализе новије литературе о историји Балкана, Косову и Метохији, Србима и Албанцима, аутор књиге *Велика Бријанија и Косовски вилајет 1877–1912*.

Њодине успео је да осветли и пут којим су (проверене и непроверене) историјске чињенице и (зло)употребе историјских података улазиле у јавност, а посредно у стратешке планове савремене британске спољне политике.

Писана јасним стилем, фактографски богата, адекватно илустрована и тематски актуелна, књига *Велика Бриџанија и Косовски вилајет 1877–1912. њодине* Александра Раствоића отвара могућности за нова сагледавања британског фактора на простору који се често дефинише као „буре барута”. Посебна пажња посвећена је Карнегијевом извештају међународне комисије о истрази узрока и дешавања у балканским ратовима, први пут објављеном 1914. године након посете чланова комисије локацијама где су се водиле борбе или где су се догодили злочини, у периоду између 2. августа и 28. септембра 1913. године. Поменути Извештај комисије, коју је чинило осам угледних професора универзитета, новинара, политичара, посланика и сенатора из Аустрије, Француске, Немачке, Велике Британије, Русије и САД, објављен је као репринт издање 1993. године под називом: *Друји балкански ратнови. 1913. Извештај Карнеијејеве фондације са новим увидом и размишљањима Џорџа Кенана о садашњем конфликтју (The Other Balkan Wars. A 1913 Carnegie Endowment Inquiry in Retrospect with a New Introduction and Reflections on the Present Conflict by George F. Kennan)* са предговором председника Карнегијеве фондације, некадашњег помоћника америчког државног секретара и амбасадора, као и уводником Џона Кенана *Балканске кризе 1913. и 1919 (The Balkan Crises: 1913. And 1993)*. Стога је посебно значајно да Раствоићева књига аргументовано оспорава тезе присутне у новијој англосаксонској литератури, а који се преливају и у јавно мњење, да су балкански ратови покренули лавину национализма и конфликта у Европи, као и тезе о територијалним амбицијама и колонијалним намерама српске државе. Књига указује на недопустиву и субјективно пристрасну селекцију историјских извора и литературе у англосаксонској историографији коју карактерише свесно занемаривање релевантних српских извора и литературе, на пример, оспоравање података Нике Жупанића о исељавању 150.000 Срба са простора Косова и Метохије у периоду од 1878. до 1912. године (Rastović, 2015, стр. 210), на литературу, која је у британској јавности изнела нову оцену карактера балканских ратова, Првог светског рата и лансирала стереотипне синтагме о српској колонијалној управи на Косову и Метохији након 1912. године и подлегла тенденциозном скривању аргумента о карактеру српско-албанских односа.

Геополитичке доктрине и интереси сила обликовали су не само спољне политике већ су и пресудно деловале на обликовање националних односа на Балканском полуострву (Despotović, 2010, стр. 541–566). Колико формирање званичних ставова великих сила има дубок корен у прошлости, показују бројни закључци и подаци које износи аутор књиге *Велика Бриџанија и Косовски вилајет 1877–1912. њодине*. У време када смо сведоци напетости и комплексних односа између Велике Британије и Русије, Александар Раствоић у поменутој књизи посебно наглашава британску опседнутост руским фактором на Балкану у контексту турофилске политике скоро свих британских кабинета у 19. и почетком 20. века. Овим се познавање извештаја британских дипломата на Балкану, а посебно са простора Косовског вилајета, додатно актуелизују. Такође, у оквиру друге целине, Раствоић износи и документује битну тезу о сталном лавирању овог простора између злочина и напора да заживе

реформе којима би се смањило или неутралисало насиље над хришћанским становништвом, односно побољшао њихов положај.

Додатну вредност књиге представља детаљна и исцрпна анализа и критика ставова садашњих креатора британског научног и јавног мњења – историчара који су написали монографије посвећене историји Косова и Метохије, Србије, Срба и Албанаца крајем 19. и почетком 20. века. Овим монографија Александра Раствојића представља неизоставну литературу не само научника – историчара и посленика свих друштвено-хуманистичких наука већ и доносилаца државних одлука, дипломата, политичара, аналитичара и новинара, али и поштовалаца музе Клио. Сазнајно богата књига *Велика Британија и Косовски вилајет 1877–1912. године* покреће на размишљање о процесима дугог трајања на геополитичком плану, што је битно у циљу српске потраге за разрешењем проблема Косова и Метохије и (ре)позиционирања Србије у међународним односима почетком 21. века.

Aleksandra M. Kolaković¹
Institute for Political Studies
Belgrade (Serbia)

BRITISH POLICY TOWARDS THE BALKANS:

Review opinion of the Aleksandar Rastović's book *Great Britain and the Kosovo Vilayet 1877-1912*, Zavod za udžbenike, Beograd, 2015, pp. 256

(Translation In Extenso)

Abstract: Formulation of British policy towards the Balkans and Serbia, through historical processes of long duration, is one of the most important and under-researched topic in the spite of numerous books, articles and texts. Publication of the book *Great Britain and Kosovo Vilayet 1877-1912*, written by prof. Dr. Aleksandar Rastović, who has dedicated himself to the study of the British-Serbian relations since the beginning of his academic career, launches a new scholarly discussion.

Keywords: Great Britain, the Balkans, Serbia, Kosovo Vilayet, the end of the 19th and beginning of the 20th century.

In a period when public opinion points out that “Britain is returning to the Balkans” and analyzes the statement of the Committee on International Relations and the House of Lords of Great Britain (January 2018), which states that “British influence in the Balkans is decreasing while Russia’s influence is growing” (Wintur, 2018), lessons from the past become a guideline for understanding geopolitical relations, analyzing the international position of Serbia and the means of forming diplomatic attitudes. In March 2017, British Prime Minister Theresa May announced that Britain would host a summit on the Western Balkans, highlighting concerns about security and stability in the region (B92, 2017a). It is expected that the United Kingdom hosts the summit of the countries of the European Union and representatives of the countries of the Western Balkans region in July 2018. In the the United Kingdom’s foreign policy, support is given to the countries of this region to join the European Union. The return of British interest to the Balkans is reflected in other moves by decision makers. In mid-November 2017, a British protest was held after Suriname withdrew the recognition of Kosovo and Metohija (B92, 2017b). This is another proof that, in addition to addressing internal issues and redefining relations with the European Union, the attention of British diplomats, politicians and statesmen is directed towards the Balkans. The question of the goals and continuity of British politics in the Balkans was

---

¹ kolakovicaleksandra@gmail.com

re-launched after Brexit (Ker-Lindsay, 2015, pp. 24-29), and from the aspect of opening a dialogue on Kosovo and Metohija in Serbia.

The Aleksandar Rastović's book *Great Britain and the Kosovo Vilayet 1877-1912*, published by the, Zavod za udžbenike, Beograd (Rastović, 2015) contributes to the understanding the present, and above all understanding continuity of the UK's foreign policy in the Balkans through knowledge of the past. Based on diligently collected archival resources stored within the Public Record Office, Foreign Office, the Archives of Serbia, the SANU Archives and the Archives of Yugoslavia, as well as reference literature in several languages, the monograph illuminates the processes of understanding the specificities of the Balkans and forming the views of the official foreign policy of Great Britain. The author decided to investigate the attitude of the British public, the appearance of texts in the press, the views of scientists and journalists on the geopolitical changes that opened the entry of the Eastern issue into the final phase. At the same time, the book is a significant contribution to the understanding of contemporary problems of Kosovo and Metohija from the aspect of science-based facts. The period from 1877 to 1912, as a chronological framework of the monograph, provides an insight into the analysis of the UK's increased interest in the Balkans and definition these interests.

The book *Great Britain and the Kosovo Vilayet 1877-1912* contains three parts. The chronological framework of the first part "British Politics Towards the Kosovo Vilayet in the Second Half of the 19th Century" encompasses the period from the founding of the Kosovo Vilayet in 1877 to 1903, when a Christian rebellion took place in the territory of Bitola and Thessaloniki vilayet. Through explaining the British policy towards the Ottoman Empire at the turn of the centuries, and through diplomatic reports on the situation in the Kosovo Vilayet after the Berlin Congress, the book provides an insight into the fundamentals of the relationship between Kosovo and Metohija in British politics. The author devoted special attention to the formation of the Albanian League, documents describing the persecution of Serbs and testifying of the Albanian incursions into the territory of the Principality of Serbia (the Kingdom of 1882). It is significant that this part describes the perspective of the United Kingdom towards the persecutions of prominent Serbs from the establishment of a military court (Diwani Urfija) in Pristina in 1882, in order to reintroduce order and peace in the area of Kosovo Vilayet after the rebellion of the Prizren League, and the trials of Albanians who provided resistance to the regular Turkish army. The second part "Englishmen and Kosovo Vilayet on the eve of the First World War" was devoted to analyzing the views of Great Britain in the area of the Kosovo Vilayet from 1903 until the return of these territories after the Ottoman rule in the 1912 state of Ottoman rule. Following information on British knowledge about violence and terror, as well as efforts to implement reforms in the European parts of the Ottoman Empire, and thus preserving the existing status, the reader also encounters an analysis of the views on Kosovo's Vilayet in the UK parliamentary debate. Particularly isolated was the British position on the Kosovo Liberation Army during the First Balkan War. The third part "The British public on the Kosovo Vilayet" is dedicated to the British public opinion at the end of the 19th and early 20th centuries in the area of old Serbia, and its part - the Kosovo Vilayet. In the end of the book, Rastović gives the reader an insight into the views of contemporary Anglo-Saxon historiography about the Kosovo Vilayet, Serbs and Albanians from 1877 to 1912.

The review of historical facts and their abuse for daily political purposes prompted the author to dedicate the final part of the book to the above issue and critically analyze works and books dedicated to the history of Kosovo, the Balkans, Serbia, Serbian-Albanian relations in the period from the end of the 19th and the beginning 20th century. Thoroughly analyzed is the influence of the book written by English historian Noel Malcolm "*Kosovo A Short History*", which was published in 1998. by the distinguished London publisher Macmillan. Rastovic emphasizes that Malcolm "consciously ignored the relevant Serbian sources and literature and offered a new assessment of the Balkan wars, outlined the syntagma of the Serbian colonial administration in Kosovo and Metohija after 1912, and purposely hid some basic arguments that speak of no idyllic Serbian-Albanian relations, which, according to the author, are disturbed by the arrival of Serbian occupiers and colonizers" (Rastović, 2015, p. 208).

In addition to the aforementioned book, the author analyzed also the texts of Richard Kempton "*The Great Balkan Illusions*", then the views of Professor István Deák of the University of Columbia in New York in the text "*Out of the Past*" and Professor Thomas Emmert from Gustav Adolphus College in the text "*Challenging Myth in a Short History of Kosovo*", as well as the book Miranda Vickers "*The Albanians: A Modern History*", Robert Kaplan "*Balkan Ghosts: A Journey Through History*", Richard Hall's "*Balkan wars 1912-1913, Prelude to First World War*" and Christopher Clark's "*Sleepwalkers. How Europe Went to War in 1914*". Rastović points out that since the wars in Yugoslavia and the unilateral acclamation of Kosovo independence and the celebration of the centenary of the Balkan wars, as well as the First World War, the Anglo-Saxon historiography published books that were marked by non-relevant data and information, the changing of historical facts as well as arbitrary interpretations and subjective views of the Balkans, that is, the Western Balkans, which, due to its geo-strategic importance through history, were the scene of great powers' conflict of interests. This is important if one takes into account the political and media current use of the term Western Balkans (Svilar, 2010, pp. 503-540). Through methodological analysis of recent literature on the history of the Balkans, Kosovo and Metohija, Serbs and Albanians, the author of the book *Great Britain and the Kosovo Vilayet 1877-1912* succeeded in highlighting the way in which (verified and unverified) historical facts and (mis)use of historical data entered the public, and indirectly into the strategic plans of contemporary British foreign policy.

Written in a clear style, factually rich, adequately illustrated and with a popular topic, the Ristovic's book *Great Britain and the Kosovo Vilayet 1877-1912* opens up possibilities for new insights into the British influence in the area often defined as "powder keg". Special attention was paid to Carnegie's report of the International Commission on the investigation of causes and events in the Balkan Wars, first published in 1914 after the commission's visit to the locations where the fighting was or where the crimes occurred, between August 2 and September 28 in the year 1913. The aforementioned Commission Report, was composed by eight distinguished professors of universities, journalists, politicians, deputies and senators from Austria, France, Germany, the United Kingdom of Great Britain and Russia, and was published as a reprint in 1993, entitled: "The Other Balkan Wars. 1913 Carnegie Endowment Inquiry in Retrospect with a New Introduction and Reflections on the Present Conflict by George F. Kennan" with the preface written by the president of the Carnegie's Foundation, a former US Assistant Secretary of State and am-

bassador, as well as John Kenan's editorial "The Balkan Crises: 1913 and 1993". Therefore, it is particularly important that Rastović's book argues in contradiction with the theses present in the recent Anglo-Saxon literature which also flows into the public opinion that the Balkan wars triggered the avalanche of nationalisms and conflicts in Europe, as well as the theses about the territorial ambitions and colonial intentions of the Serbian state. The book points to the inadmissible and subjectively biased selection of historical sources and literature in Anglo-Saxon historiography characterized by conscious negligence of relevant Serbian sources and literature, for example, challenging Nika Županić's data on the emigration of 150,000 Serbs from the territory of Kosovo and Metohija between 1878 and 1912 (Rastović, 2015, page 210), and turning attention to literature which in the British public presented a new assessment of the Balkan wars' character as well as the First World War, and launched stereotypical syntagma about the Serbian colonial administration in Kosovo and Metohija after 1912 and succumbed to hiding relevant arguments on Serbian-Albanian relations.

Geopolitical doctrines and the interests of bigger geopolitical powers formed not only foreign policies, but also decisively influenced the formation of national relations on the Balkan Peninsula (Despotović, 2010, pp. 541-566). How deep in the past can we trace the roots of great powers' official attitudes? The author of the book *Great Britain and the Kosovo Vilayet 1877-1912* provides the answer to this question by numerous conclusions and data. At a time when we are witnessing the tensions and complex relations between Great Britain and Russia, Aleksandar Rastović emphasizes in his book the British obsession with the Russian factor in the Balkans, especially in the context of the Turko-fil policy of almost all the British cabinets in the 19th and early 20th century. This knowledge of the reports of British diplomats in the Balkans, and especially from the Kosovo Vilayet area, are further updated. Also, within the second part of the book, Rastović sums up and documents the important thesis about the constant lagging of this space between the crimes and the efforts to revive reforms that would reduce or neutralize violence against the Christian population or improve their position.

The additional value to the book is a detailed and comprehensive analysis and critique of the views of present-day creators of the British scientific and public opinion - historians who wrote monographs dedicated to the history of Kosovo and Metohija, Serbia, Serbs and Albanians at the end of the 19th and the beginning of the 20th century. This monograph by Aleksandar Rastović represents the essential literature not only for scientists - historians and members of all social-humanistic sciences, but also for decision-makers, diplomats, politicians, analysts and journalists, as well as the admirers of the muse Clio. The cognitively rich book *Great Britain and the Kosovo Vilayet 1877* inspires the thinking about the processes of long duration on a geopolitical plan, which is essential for the Serbian quest for resolving the Kosovo and Metohija problem of and (re)positioning of Serbia in international relations at the beginning of the 21st century.

REFERENCES / ЛИТЕРАТУРА

- B92 (2017a). May: UK hosts Western Balkans Summit 2018 March 9th. Available at https://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2017&mm=03&dd=09&nav_category=78&nav_id=1238484 [In Serbian]
- B92 (2017b). UK sent protest to Suriname for revoking Kosovo recognition November, 19th. Available at https://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2017&mm=11&dd=19&nav_category=11&nav_id=1327048 [In Serbian]
- Despotović, Lj. (2010). Characteristics of geopolitical position of Serbia and Serbian areas within the context of actual processes of balkanization. *Sociološki pregled* vol. XLIV (4), 541–566. [doi:10.5937/socpreg1004541D](https://doi.org/10.5937/socpreg1004541D) [In Serbian]
- Ker-Lindsay, J. (2015) Britain, 'Brexit' and the Balkans. *The RUSI Journal* Vol. 160 (5), 24–29. Available at http://eprints.lse.ac.uk/64403/1/Ker_Lindsay_Britain%20%27Brexit%27%20and%20.pdf
- Rastović, A. (2015). *Great Britain and the Kosovo Vilayet 1877-191*. Beograd: Zavod za udzbenike. [In Serbian]
- Svilar, P. (2010). 'Western Balkans': Political context and the media usage. *Sociološki pregled* vol. XLIV (4), 503–540. [doi:10.5937/socpreg1004503S](https://doi.org/10.5937/socpreg1004503S) [In Serbian]
- Wintur, P. (10 January 2018). Western Balkans backsliding on democracy, says Lords committee. *Guardian*. Available at <https://www.theguardian.com/politics/2018/jan/10/western-balkans-backsliding-on-democracy-says-lords-committee>